

Tampereen kaupunki

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamo
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/2321/2026

Tampereen kaupungin lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

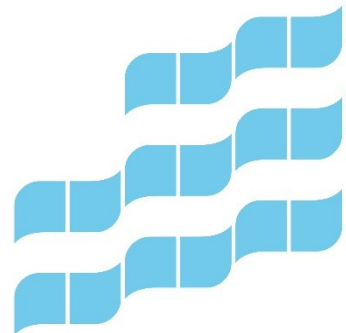
Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia. Muutokset koskevat työntekoon perustuvan oleskeluluvan uutta lupaedellytystä sekä päätöstä, jolla Maahanmuuttovirasto voi päättää pidättäytyä oleskeluluvan myöntämisestä työnteon perusteella. Lisäksi kausityölakiin ehdotetaan tehtävän teknisiä muutoksia Euroopan komission Suomeen kohdistaman rikkomusmenettelyn vuoksi.

Hallituksen esitys on valmisteltu työryhmätyönä ja valmisteluun ovat osallistuneet työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ulkoministeriö, sisäministeriö, Maahanmuuttovirasto ja työsuojeluviranomainen. Lakimuutosten on tarkoitus tulla voimaan maaliskuussa 2027.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on lukuisia kirjauksia työperäisen hyväksikäytön torjunnasta. Niiden toteuttamiseksi on laadittu työperäisen hyväksikäytön vastainen toimenpideohjelma, jonka sisältämään toimenpiteeseen tämä esitys pohjaa.

Työryhmän työssä on hyödynnetty muiden hankkeiden yhteydessä kertynyttä tietoa ja kuultu sidosryhmiä. Esitys sisältää osan tunnistetuista kehitysehdotuksista, ja osa on luonteeltaan sellaisia, että niiden toteutus edellyttää jatkoselvitystä tai muutoin pidempää valmisteluaikaa kuin kuluvalle hallituskaudella on käytettävissä.

Euroopan komissio antoi 13.3.2024 Suomelle virallisen huomautuksen



kausityödirektiivin (2014/36/EU) täytäntöönpanoon liittyen. Komission näkemyksen mukaan Suomen lainsäädäntö poikkeaa direktiivissä edellytetystä joiltakin osin. Suomi katsoi vastauksessaan komissiolle, että komission virallisen huomautuksen johdosta kausityölakiin (907/2017) on tarpeen tehdä muutoksia. Esitys sisältää nämä sääntelyä tarkentavat muutokset, joiden tavoitteena on varmistaa direktiivin asianmukainen täytäntöönpano ja parantaa sääntelyn selkeyttä.

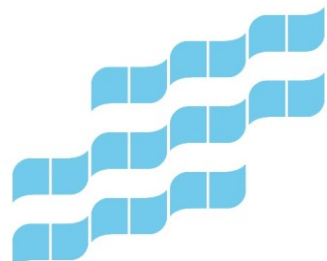
Esitykseen tavoitteena on parantaa Maahanmuuttoviraston mahdollisuuksia torjua työperäistä hyväksikäyttöä oleskelulupamenettelyssä asettamalla työnantajille enemmän seurauksia väärin toimimisesta. Esityksellä tavoitteena on myös parantaa kausityödirektiivin täytäntöönpanon tasoa.

Lausunto

Hallitus esittää muutoksia työntekoon perustuvan oleskeluluvan edellytyksiin, pidättäytymispäättöksen soveltamiseen ja kausityölakiin siltä osin, kun se poikkeaa kausityödirektiivistä. Tampereen kaupunki pitää esitystä kokonaisuudessaan kannatettavana ja näkee, että esitetyt muutokset ovat oikeansuuntaisia ja tukevat toimia työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, ehdotetut muutokset korjaavat työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyn ja torjunnan tilannetta vain osittain ja suuri osa tunnistetuista kehittämistarpeista ovat sellaisia, jotka edellyttävät jatkoselvitystä tai pidempää valmisteluaikaa, ja jotka eivät nykyisen hallituskauden puitteissa ole mahdollisia. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemassa selvityksessä työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton haavoittuvuuksista (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:37) tunnistetaan useita sellaisia kokonaisuuksia, mitä olisi tarpeen kehittää. Tampereen kaupunki pitää ensiarvoisen tärkeänä, että systemaattinen tutkittuun tietoon perustuva työ työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi jatkuu ja tunnistettujen epäkohtien korjaamista edistetään yli hallituskausien. Erityisen tärkeää on tehostaa yritysten toiminnan lainmukaisuuden valvontaa, tunnistaa työperäisen hyväksikäytön riskejä sekä puuttua niihin. Viranomaistyötä (Poliisi, Migri, Lupa- ja valvontavirasto) tulee kehittää niin, että työvoiman hyväksikäyttö tunnistetaan herkemmin ja tapauksiin voidaan puuttua lainmukaisesti ja tehokkaasti.

Sekä hallituksen esitys että Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema selvitys työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton haavoittuvuuksista keskittyvät laillisesti maassa oleskelevien ja työskentelevien henkilöiden asemaan. Hallituksen esityksessä todetaan Suomessa olevan tyypillistä, että työperäisen hyväksikäytön uhrit oleskelevat ja työskentelevät Suomessa laillisesti. Tampereen kaupunki huomauttaa, että valtaosa paperittomien henkilöiden hyväksikäytöstä jaa viranomaisilta piiloon, kun paperiton henkilö ei käännättämisen tai karkottamisen pelossa räikeissäkään hyväksikäyttötapauksissa ota yhteyttä viranomaisiin tai muihin auttaviin tahoihin. Paperittomat henkilöt ovat työperäisen hyväksikäytön kohteina kaikista haavoittuvaisimmassa asemassa. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että myös paperittomien henkilöiden työperäisen hyväksikäytön erityispiirteet tunnistetaan ja ilmiöön puututaan tarvittavilla tavoilla.



Hallituksen esityksen taustalla olevassa työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton haavoittuvuuksia kartoittavassa selvityksessä todetaan, että erityisen korkea riski työperäiseen hyväksikäyttöön muodostuu tilanteissa, joissa henkilö on juuri saapunut maahan ja hänellä ei ole riittävää käsitystä oikeuksistaan työntekijänä, sovellettavista työehdoista tai viranomaisista, joihin voi ongelmatilanteissa olla yhteydessä. Hyväksikäytön riskiä lisäävät kulttuurierot ja puutteellinen kielitaito. Tampereen kaupunki korostaa kotoutumista tukevien palvelujen roolia työperäisen hyväksikäytön torjunnassa. Kielikoulutus, yhteiskuntaorientaatio ja matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat keskeisiä palveluja työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyssä, tunnistamisessa ja hyväksikäyttöön puuttumisessa. Kotoutumista tukevien palvelujen rahoitukseen kohdistetut leikkaukset heikentävät myös näiden palvelujen saatavuutta ja haastavat työperäisen hyväksikäytön tunnistamista ja torjuntaa.

Lisätietoja:

Mari Taverne
palvelujohtaja
Tampereen kaupunki
040 801 2686
etunimi.sukunimi@tampere.fi

